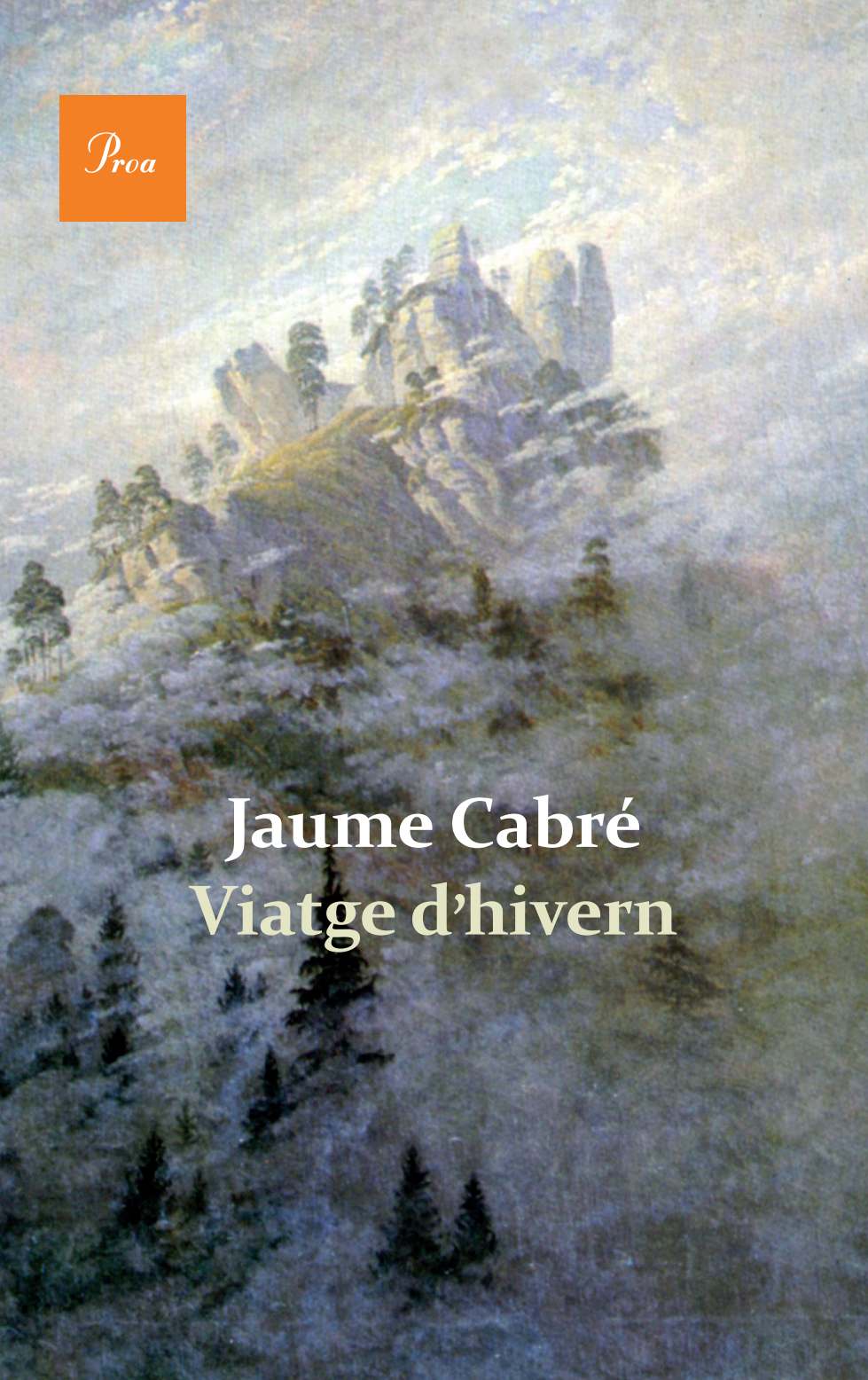

Proa

Jaume Cabré
Viatge d'hivern

JAUME CABRÉ

VIATGE D'HIVERN

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició en aquesta col·lecció: gener del 2000

Primera edició en aquest format: maig del 2014

© 2000, 2014, Jaume Cabré Fabré

Publicat en acord amb Cristina Mora Literary & Film Agency, Barcelona

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Proa

Pedro i Pons, 9-11

08034 Barcelona

www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-482-0

Dipòsit Legal: B. 7407-2014

Composició: Víctor Igual, SL

Impressió: Reinbook

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

SUMARI

Opus pòstum	11
El testament	33
L'esperança entre les mans	45
Dos minuts	65
Pols	77
Ulls de gemma	103
El somni de Gottfried Heinrich	135
Jo recordo	151
Finis coronat opus	171
Balada	193
Pac!	201
El rastre	221
La negociació	241
Winterreise	263
<i>Epíleg</i>	295

OPUS PÒSTUM

Els Röderlein, ja que l'intendent era el seu professor, van aguantar, talment estiguessin patint turment, fins a la dotzena variació. L'individu de les dues armilles fugí a la quinzena.

E.T.A. HOFFMANN

Va ajustar el seient perquè estava un pèl baix. Això que feia mitja hora que l'havia deixat a mida. No, ara està massa alt. I es belluga una mica, veus? Merda. Ara. No. Sí. Es va treure el mocador de la butxaca del jaqué i s'eixugà el palmell de les mans. Ho aprofità per passar el mocador per damunt de les tecles impollutes com si estiguessin xopes de la suor d'altres desconcerts. Es va ajustar els punys de la camisa. Tot jo sóc una agonia. Tinc la gola seca, la sang plena de punxes i el meu cor és a punt d'esberlar-se per tantes i tantes coses. No vull que em tremolin les mans. A mà dreta, la fredor mortal del públic. No hi volia tornar a mirar per si realment no s'havia confós quan, inadvertit, mirà les primeres files en saludar. És clar que s'havia confós. És que si no, era per plegar ara mateix. Un estossecc de

dona. Un estossecc d'home, molt llunyà i potent, que li va fer recordar la immensitat de la sala. Res, a la meua dreta no hi passa res, no hi ha res. Només gel, l'enemic, la mort. El seient, un centímetre enrere.

A dalt de tot, al tercer pis, a hores lluny de l'escenari, una mirada d'ambre i mel, oculta per l'ombra de la sala, patia perquè feia quatre minuts que en Pere Bros s'estava eixugant la por de les mans, i el públic que omplia l'Auditori i que estava silenciosament pendent de tots els seus moviments començava a posar-se neguitós.

En Pere Bros es va ajustar per segon cop els punys de la camisa. A mà dreta, va sentir l'atracció absurda i suïcida del no-res però ho va resistir. Llavors, dues grosses gotes de suor li van relliscar pel front fins a enterbolir-li, de sobte, la visió i al tercer pis els ulls de mel i ambre van suar una llàgrima per al pobre Pere, que no s'adonen que està patint, que no s'adonen que això és el seu martiri. En Bros va haver de treure un altre cop el mocador i eixugar-se els ulls. Aleshores, fent un esforç infinit, es va cobrir el rostre amb les mans, va conjurar la visió absurda que havia tingut mentre saludava i només va saber pensar en la mort. Va inspirar un parell de vegades i començà amb els primers acords misteriosos de la nou-cents seixanta i pel públic es va estendre un calfred de pànic, però què fa, per què comença per l'última, si al programa diu que...; aquest tio està sonat, per què capgira el programa?, i els ulls d'ambre escoltaven atentament l'íntima meditació so-

bre la mort, una de les sonates més estremidores de la vida, amb paraules de Wesselényi que ella desconeixia, una meditació íntima sobre la mort, escrita per un home avesat a plorar en si bemoll major.

Al cap de quaranta-dos minuts i tretze segons ningú a l'Auditori ja no es preguntava per què havia començat per l'última, sinó que es mantenien amb l'ànima oberta, esperant, esperant. En Pere Bros, quan es va extingir l'última nota i mantenia les mans esteses damunt del teclat, com un demiürg que mostra el poder del seu miracle, va aconseguir deu, quinze llarguissims segons de silenci, per primera i última vegada en la seva carrera. Llavors va relaxar el gest, va abaixar les mans, absolutament extenuat i el públic es va posar a aplaudir. En Pere Bros es va aixecar, va llambregar cap a la fredor de la dreta i sí, llavors el va tornar a veure, a primera fila, amb les seves ulleretes tan modernes, el front ample, amb el cabell rinxolat, vestit de manera inadequada, assegut a la butaca número set, en la quietud dels morts i mirant-lo fixament, vigilant des de l'infinit com la gent aplaudia entusiasmada i segurament acusant-lo de no haver estat a l'altura. Suor freda. En Pere Bros es va retirar de l'escenari enmig de la fressa del fervor general. Mentre tornava al mig de l'escenari i inclinava el cap per regradar els aplaudiments, se li va acudir pensar que Schubert al natural feia la mateixa cara que en el retrat que presidia l'edició del *Voyage d'hiver*, la minuciosa i discutible biografia que Gaston Laforgue va publicar al començament

del segle xx. Mentre feia el mutis obligat, va pensar que Laforgue sostenia que les tres sonates de 1828, les anomenades pòstumes, van ser escrites en un arravatament d'orgull en saber que Beethoven acabava de morir i el camí quedava lliure davant seu. Les mans suades, com si estigués davant del teclat. Va tornar a sortir i els aplaudiments es van fer més intensos. Jo no puc tocar més. Que se'n vagi Schubert. Que el treguin de l'Auditori. Jo no puc tocar davant d'ell, per l'amor de Déu. I va saludar. Llavors va pensar en aquell dia al Graben de Viena, davant d'una tassa de xocolata molt calenta, quan l'estimat Zoltán Wesselényi li va dir ni arravataments ni hòsties, Peter. Schubert va deixar esbossos, esborranys, dubtes, correccions i múltiples vacil·lacions de les tres sonates: res d'arravatament. (Wesselényi s'havia escaldat la llengua perquè la xocolata encara fumejava. Sempre tan distret; sempre tan trist, el meu Zoltán.) Schubert sabia el que es feia, Peter, i sabia que meditava la seva mort. Sobretot a la Deutsch nou-cents seixanta.

—Francament genial, nano. Però ets un fill de puta —li va escopir el Pardo mentre l'empenyia cap a fora a saludar un altre cop.

Quan tornà a entrar, encara van prosseguir els aplaudiments, però ell va fer un gest sec al bidell que tanqués la porta, que no tornaria a sortir.

—No vull fer més matinals.

—Només hem fet la de santa Llúcia. I és ple fins dalt. De què et queixes?

–Me’n vaig al camerino –va dir com si aquesta fos la queixa.

–Tens visites. Madame Grossmann.

–No vull veure ningú.

–Madame Grossmann.

–He dit que ningú.

–I per quins sants collons has canviat l’ordre del programa?

–Quan acabi el concert vull un taxi a la porta.

–Ni t’ho pensis. Al final del concert tens madame Grossmann i una entrevista.

–No: tinc un taxi.

–Ja t’he dit que ets un fill de puta.

L’Andante sostenuto de la nou-cents seixanta és la mort venint des de les boires del Danubi, primer llunyana, després terriblement a la vora, i en Pere Bros aconseguia un sol moment de tensió durant els tres minuts del tema, en un crescendo gradualíssim, impossible de mantenir per ningú que no tingués les mans d’or i un diamant a cada dit. I en la reexposició, el silenci que havia aconseguit va ser tan intens que va arribar a sentir la respiració de la fusta que cobria les parets de la sala. Per això i només per això es va limitar a somriure al Pardo i se’n va anar cap al camerino seguit del seu ofès representant. Li va tancar la porta als nassos, a mi, que sóc la seva veu, la seva memòria, la seva agenda!

En Pere Bros va servir-se una copa de Veuve Ambal com si es tractés d’un recital més, sense problemes. Però no va poder evitar una llàgrima. S’acostà al piano

de paret i passà les mans pel teclat, amorosament. Va fer un nou glop, s'assegué davant de l'instrument i acotà el cap, profundament abatut. Llavors va veure el paquet que li havia arribat just abans de sortir a l'escenari. Urgent, air mail, des de Viena. El va estripar amb impaciència. Havia quedat preciós, el llibre. A la portada, l'església dels Franciscans de Viena on Fischer va tocar l'orgue durant trenta-tres anys. I una dedicatòria del Zoltán: «A Pere Bros, que em va donar l'alegria més gran de la vida quan em va dir que, vint-i-cinc anys després, encara recordava la meua versió de la D. 960 com a modèlica. De part d'un que no va tenir la valentia de prosseguir en aquesta carrera tan inhumana de la interpretació solista. Que la figura estimada de Schubert i la gegantina de Fischer ens emparin. El teu amic Zoltán Wesselényi».

Va beure un altre glop de xampany i va mirar enrere, molt enrere.

* * *

Zoltán Wesselényi estava tocant *si.b*, *la*, *re.b*, *si*, do al vell piano de la sala d'arxius on passava totes les hores de la vida, des que s'havia tornat trist. Va repetir el tema de Fischer i s'acostà a la finestra. A fora, el cel de Viena descarregava un xàfec sobtat, improcedent, mediterrani.

—I això?

—És el tema nuclear.

—Però no havies dit que Fischer va morir el 1828?

El musicòleg, com a resposta, va assenyalar-li els papers. Estaven esgrogueïts pels dies, però en estat perfecte de conservació. Eren unes partitures pulcres, fetes amb una calligrafia curosa. Era una música rara escrita amb molt d'amor. En Bros es va sorprendre de veure com Fischer, amb aquell petit tema insòlit, construïa una sarabanda en sol major. O potser era en...

—No porta armadura. En quin to és, això?

—No ho sé. No és tonal. Ni modal.

—És impossible.

—No. És això.

—És molt bonic.

—És genial. I no paro de preguntar-me com és que aquest home escrivia així en vida de Mozart i de Beethoven.

L'estructura del desenvolupament del tema estava formada per dues seccions de setze compassos, cadascuna consistent en quatre frases de sarabanda de dos compassos, totes a partir del tema impossible. De realització impecable, de mestre.

Els dos amics van quedar silenciosos una bona estona, escoltant el to desafinat de la pluja. Unes gotes del ràfec petaven sobre algun objecte metàl·lic abandonat a terra i feien un repic insistent en do sostingut. Era incòmode.

—Això és una bomba —va dir en Bros al cap de mitja hora de lectura de les set variacions.

—Ho penso editar de seguida. Aquest Fischer, sense donar cops de colze, camina per sobre de Brahms i de Wagner, supera Mahler i es planta davant de Schönberg. Vol renovar la música abans que aquesta s'hagi exhaurit.

—Però no ho dona a conèixer fins que es mor.

—Li devia fer pànic la reacció de la gent.

—En canvi, no ho va destruir. —En Pere Bros va mirar el seu amic als ulls—: I si és una falsificació? Has pensat que pugui ser una broma?

—És el primer que vaig pensar i ho he fet analitzar tot: paper i tinta de l'època, sense cap mena de dubte.

—M'ho deixes tocar?

Quan, ja amb el cel fosc es va acomiadar del seu amic, li va confessar que encara recordava emocionat la seva versió de la Deutsch nou-cents seixanta al Konservatorium i, en veu més baixa i a cau d'orella va afegir Zoltán estimat, per què has deixat la interpretació si eres el millor? Eh? Per què, si ets el meu nord?

El va prémer amb força, com si li volgués explicar moltes més coses amb una simple abraçada. Wesselényi se'n va desfer, va somriure i va dir mira, coses que passen. I per canviar de tema li va prometre que, quan aparegués, li enviaria el llibre sobre Fischer per correu urgent allà on fos. A canvi d'un comentari després de la lectura.

En Pere Bros se serví una altra copa de Veuve Ambal. Algú trucava impacient a la porta del camerino. No en va fer cas. Del piano estant reproduí el si.*b*, la, re.*b*, si, do. Feia tres anys d'aquella trobada als Arxius vienesos, però tenia el tema i el desenvolupament al cap. Llavors la porta es va obrir amb decisió, amb empenta i sense permís. En Pardo, dissimulant la congestió de la cara, fent esforços immensos per no explotar, va tancar darrere seu.

—A què jugues? La Grossmann diu que... que et vol dir personalment que donaria el que fos per poder tocar com ho fas tu. —Amb energia—: Està emocionada i ho hem d'aprofitar.

—Digues-li que jo només he donat la vida per poder tocar com toco.

—No, no, no, tu. No. —L'esforç per ser prudent li produïa mal de cap—. Amb la Grossmann estic treballant que ens dobli el catxet a tot el que sigui França. Poca broma i sigues amable amb ella.

—Envia-la a passeig. Ah, i no penso sortir a la segona part.

El Pardo va mirar el nivell de l'ampolla, li va prendre la copa dels dits i li va dir amb veu neutra:

—Això m'ho has dit deu vegades. Ja n'hi ha prou de jugar amb mi. Qui més qui menys, tothom té el trac.

—Però arriba un moment que ja en tens prou. I avui jo ja n'he tingut prou.

—Has tocat magníficament.

—M'he mort magníficament. —Volia dir que estava

trist. Volia cridar-ho. Però no al Pardo. Volia anar a Viena i dir s'ha acabat, Zoltán, prou viatjar, prou pensar en el que hauria pogut ser; per fi he decidit entre la música i tu. I has guanyat tu a pesar de la teva indiferència, a pesar de tantes hores d'estudi i de feina que ara llenço, a pesar de la dolçor dels afalacs, els aplaudiments i els honors. Volia dir-li això, més o menys. I que ell respongués oh, que bé, Peter.

—Per què has tocat primer l'última sonata? —burxà el Pardo.

—No ho sé. M'ha vingut al cap. Com si fos un final. Estava molt... —Va canviar lleument el to de veu—: Schubert era a primera fila. Butaca set.

En sentir això, el Pardo li va tornar la copa.

—Millor que beguis. Però no et passis. Et recordo que madame Grossmann és aquí a fora amb una amiga. És essencial: doblem catxet. Al periodista el podem convocar per a demà.

—T'he dit que plego...

—Que tinguem una primavera plena de concerts depèn de detalls absurds com ara no veure fantasmes, no abandonar els recitals a mitja part, saber somriure a madame Grossmann i acceptar-ne els elogis amb educació.

—Li dius de part meva que se'n vagi a prendre pel cul.

—Si no surts a la segona part, et prometo que m'agafa un infart.

Es van aguantar vint segons la mirada, un instant

suficient per fer passar entre tots dos els anys de penúries, de viatges interminables, de discussions, de guanys, de dies feliços i de plors amb què havien entortolligat el seu destí. El Pardo assenyalà a la porta i amb veu convincent va dir la faig entrar, eh?

En Pere Bros es va tombar amb menyspreu i en Pardo, pàl·lid d'ira, va sortir del camerino, tancà la porta i va fer un somriure ample a les dues senyores impacients i els va descriure, amb traça de Dante, el fulminant mal de panxa del pobre Bros que, mentrestant, dins del camerino, s'estava servint una altra copa. El pols li tremolava. Feia trenta-vuit anys, des dels nou, quan va començar amb la senyoreta Trullols fins als quaranta-set, que estava enlairant la copa plena de Veuve Ambal, que la mà li tremolava. Es va empassar la copa a la seva salut, a la salut de tantes hores d'estudi per estar sempre perfecte, inhumà, càlid, humà, genial, segur, contundent, intens, subtil, tendre, impecable; sempre, sempre, sempre, sempre. Tantes hores que s'esclafaven el nas contra la paret, inútils, ara que ell estava dient prou en una habitacioneta amb un mirall emmarcat per mil bombetes, a mig recital. Tantes hores d'estudi i tenir por de Schubert. Que el treguin, va dir en veu baixa a la copa confident. Que l'expulsin. No hi té cap dret!

Com que el descans s'acabava, el Pardo va entrar al camerino en silenci, va seure i va esperar algun tipus de reacció violenta. Però el Bros ni se'l va mirar: callava i bevia. Per això es va decidir a passar a l'atac:

—No pot ser que de cop i volta el trac sigui insuperable.

—Tu no el vius; jo sí. —Alçant la veu—: Has vist el Schubert?

—No hi ha cap Schubert, a la sala! Ho he anat a comprovar, t'ho juro.

—Deu ser a fer un puret al vestíbul. Jo no puc sortir si ell m'està escoltant.

—És impossible que renunciïs a la música!

—No hi penso renunciar. Només abandono les actuacions.

—Escolta, demà parlarem d'això de plegar o no, i farem el que tu diguis... Però avui... Has d'acabar el recital. I després, la Grossmann.

—No.

—I ho deixes així, a mig concert?

—Sí. Ja no m'ho passo bé ni quan estudio perquè penso en l'horror del concert. No puc amb tanta tensió. Mai no he pogut pair tanta tensió.

—Sempre te n'has sortit bé. Sempre! —Suplicant—: No és prou garantia?

—Jo faig música per ser feliç. Donar la cara davant del públic fa molt de temps que no em fa feliç. I avui...

—Qui t'ha dit que la música és per ser feliç? —el va tallar el Pardo, arborat—: A mi tampoc no em fa feliç i m'aguanto.

En Bros el va mirar als ulls: el Pardo no ho deia amb ironia. Va observar com el seu representant, que

odiava el xampany, se servia una copa i compregué per què ho feia:

—No et preocupis, que no em vull emborratxar. Prenc la decisió amb plena lucidesa.

El Pardo va entendre que era una crisi diferent de les altres i va replegar els renecs i els insults que tenia previstos. Va fer veure que bevia un glop de xampany i deixà la copa. Com que l'altre el mirava en silenci, començà a enumerar amb els dits: primer, tu no saps fer altra cosa que recitals.

—Puc descansar. Puc fer classes.

—Segon, no en tens ni folla, de fer classes; mai no t'has guanyat la vida fent classes; en ta vida has tingut paciència per fer classes.

Mentre el Pardo enumerava i exposava el tercer, el Bros va pensar que allò no era cert, que durant uns mesos havia fet classes a la seva veïneteta, una noia molt bufona i molt... no ho sé, molt.

—Estàs segura que no us destorbo, quan estudio?

—No! Si és un plaer. Quan tu..., quan vostè..., doncs la mare i jo... fins i tot callem, per poder sentir-ho millor. I això que som molt xerraires. —I abaixant el to de veu—: El que és trist és quan està de viatge.

—Però esteu més tranquilles. Ara seré fora un parell de setmanes.

—No se'n vagi.

—Què?

—No, que...

La noia el va mirar amb els seus ulls, d'un color

d'ambre viu, preciós, i es va preguntar per què aquell home tan... tan... ni s'adonava que ella existia.

—Tu tranquil·la: quan torni farem unes quantes classes de més.

—No, si no és això. Si és que...

—Tens capacitat. Però t'hauries de buscar un mestre organitzat. Que sàpiga ensenyar amb sistema. Jo sóc molt...

—Jo vull estar... fer classes amb vostè. Només. Sempre.

La seva única alumna. Un dia que estava molt tou i molt sol li va confessar com patia abans de cada concert i ella, amb aquells ulls, el va comprendre en silenci i no va gosar agafar-li la mà. Una cosa rara, aquelles classes, que van durar vora tres anys amb sessions irregulars però intenses. Es van acabar quan ell va canviar de pis i va deixar de pensar en la noia i en les classes. Fins avui. Com es deia, aquella noia?

Llavors va sonar el timbre i el Pardo s'aixecà, molt tens, mentre acabava d'enumerar el cinquè, que tractava de sentit de la responsabilitat professional i l'amistat que ens uneix i no em pots fer això sense que tot plegat se'n senti i si t'haguessis casat estaries més equilibrat. Va donar el discurs per acabat i en un to neutre:

—Primer avís. Hauries de...

En Bros va fer un gest que ho podia voler dir tot. En Pardo va decidir que potser havia volgut dir que està bé, que cedeixo, que d'acord. Perquè l'altre no se sentís pressionat, el deixà sol al camerino.

En Pere Bros sabia el número del Musikwissenschaft-zentrum de memòria de tantes i tantes vegades que havia obert l'agenda, havia estat uns minuts pensant no sé si tinc dret a interferir-hi, però ara que se li ha mort l'Anna, jo..., i tantes vegades que havia marcat el número i havia penjat abans que la secretària l'agafés i digués en què puc servir-lo, Herr Bros.

–Voldria parlar amb Herr Wesselényi. Urgent.

No hi era i a ella li sabia molt de greu. Però atesa la urgència, li va donar el número del seu mòbil i el Pere el va localitzar en alguna banda de Viena, amb una veu una mica absent, ei, Peter, què vols, i ell li va dir que no, re, que gràcies pel llibre de Fischer. Només l'he pogut fullejar però ja es veu que és extraordinari. I va callar per donar peu que l'altre s'interessés per ell. Però Wesselényi només li va fer una pregunta de compliment i va emmudir.

–No puc tocar –va confessar, per fi, en Pere Bros–. I no puc no tocar. –Després d'un silenci incòmode–: Penso molt en tu. Estic trist, Zoltán.

Amb molta pena va notar que Wesselényi mantenia la distància i va pensar per què sempre tan fred, Zoltán. Per fer-lo reaccionar:

–Fa sis mesos que no dormo de pura angúnia i vull descansar. I tu em vas dir...

La resposta de Zoltán el va desarmar: li proposava de parlar-ne en un altre moment i en Pere es va desesperar perquè el seu amic no s'adonava que era o ara o mai. El va voler fer reaccionar:

—Si et pren la felicitat, abandona la música, em vas dir.

—Escolta, ja en parlarem, et sembla bé?

En Pere va buscar desesperadament algun ganxo que evités tallar la conversa. El va trobar:

—Se m'ha aparegut Schubert.

—Schubert?

La vacil·lació que va notar en Pere va ser massa gran; tant, que es va sentir humiliat i va haver d'intervenir:

—D'acord, d'acord —va dir en to tallant, potser de rendició.

—Truca'm en un altre moment, eh?

—T'estimo, Zoltán. Amb tot el cor. Recorda-ho.

Va penjar per no sentir el desengany de la resposta freda de l'altre i va pensar que bèstia que és aquesta vida, que l'home que estimo viu sempre a mil quilòmetres lluny dels meus hotels i els meus anhels i ni sap que l'enyoro. Va acabar-se el xampany de la copa i esperà el segon avís amb un cert aire de resignació.

El segon avís va pescar el Pardo acomiadant la Grossmann. Quan va estar lliure, tornà al camerino disposat a avisar la grua si calia. L'habitació era buida, com si el Bros hagués optat per la fugida. Es va esverar i llavors li va agafar una espècie de malestar premonitori de trenta infarts, i encara es va esverar més i sortí disposat no sabia si a perseguir i matar el pianista o a presentar-se de genolls davant qui calgués i excusar-se per l'incompliment del que li diguessin que havia incom-

plert. Junt amb el tercer avís va sentir aplaudiments de la sala. Això el va estranyar. Va anar cap a la porta i l'obrí, malgrat la reticència del bidell, i hi espià per una esclotxa. Encara hi havia gent que entrava atropelladament, estranyats per tanta precipitació. El Pere Bros se'ls havia avançat, i saludava amb els ulls tancats. El Pardo, més tranquil, va pensar que potser li convenien unes vacances. I amb tot en dansa i superada una crisi més, se'n va anar a un racó amb el mòbil perquè havia de concretar el dia del recital de l'històric Bros al Vaticà.

Oh, però què és, això?, van pensar els ulls d'ambre. Si *b*, la, re *b*, si, do. Això no és Schubert. Al cap de dos segons, quan va desenvolupar-se la sarabanda, començà a estendre's un murmur per la sala, acompanyat de ja t'ho deia jo que està sonat, com una cabra; passant per un ofès si arribo a saber que era música contemporània jo no vinc: ens han portat enganyats; passant per un a tu et sona, això?, perquè aquí al programa diu... Eh, que jo he vingut a escoltar les tres sonates de 1828 de Franz Schubert! Al tercer pis, els ulls d'ambre es van espantar molt perquè aquell home indignat que deia que el Bros s'havia tornat boig probablement tenia raó. Boig de tanta pressió, que només ho sabia ella, el seu dolç secret, si el pogués ajudar. D'un lateral del segon va sorgir un començament de xiulada, però una colla de prudents van fer avortar la protesta. En Bros ja era a la segona variació, amb el llibre de Wesselényi obert com una partitura. Llavors el Pardo, que estava descartant al telèfon dates i hores

amb monsenyor Walzer, un bisbe vaticà fosc i anònim, va ser conscient de la música que s'anava sentint des de feia una estona i el cor se li va rebregar perquè allò que estava tocant el grandíssim malparit del Bros no era Schubert ni per la mare que el va xinar. El renec va escandalitzar el seu interlocutor vaticà que l'únic que pretenia era confirmar que tenia pianista per al recital íntim a la sala de Santa Clara. Sí, hi pot comptar, mossèn.

Primera variació: mai no havia sentit res així, mai. No és un desenvolupament harmònic del tema; no és una melodia protagonista que es moduli cap a tonalitats allunyades, no. És... *Mein Gott*, mai no m'hauria imaginat que es pogués fer música així. Les tendències harmòniques de la melodia del tema i les tendències melòdiques de l'harmonia s'interpenetren. Que estrany. No hi ha tònica, no hi ha relació de major-menor, només música suspesa a l'aire, *mein Gott*. Quina perfecció més lletja i més rara. Però... i les meves sonates? Per què no toca la primera sonata de 1828?

Segona variació: entre els entesos del públic les mirades inquietes ja es multiplicaven i de la tretzena fila de platea se sentí una veu clara, profunda, que deia no sé què ens està tocant, aquest tio, a més dels pebrots.

Tercera variació: tres persones s'aixequen. Quarta i vuitena fila de platea. Durant uns segons es mantenen drets per mostrar la seva indignació per la falta de respecte per Schubert. El seu moviment valent incita set o vuit persones més, dispersades per la sala, a al-

çar-se. Durant uns segons semblen els diputats d'un parlament majestuós que efectuen una votació sense marcador electrònic. Però el Pere Bros no anava fent recompte de vots perquè estava molt atent a la difícilíssima quarta variació, un moviment imitatiu a quatre veus, quasi passepied. I molts dels diputats exigien silenci i demanaven als seus companys d'hemicicle que no fessin el paperina i seguessin, que allò era molt bonic. No era Schubert, d'acord, però era molt bonic.

A la cinquena variació, la plana major de l'Auditori ja s'havia reunit al vestíbul 2A amb el representant del Bros a discutir què carall es pot fer quan passa això, i així van arribar a la setena variació, més aviat breu, molt pianística, molt de resum, absolutament virtuosística, i sí, perquè realment era una cosa que es fa escoltar.

—Algú sap què és, això?

—Ni idea. Però és molt bo.

—Jo un dia vaig sentir una cosa molt així de Berio.

—No, i ara. Ligeti. És Ligeti, però no sé què.

—I vostè, Pardo? No hi pot fer res?

—Què vol? Que pugi a l'escenari i l'arrossegui per l'orella?

—Tu dius Ligeti, oi?

—Sí, o així.

—Jo el porto als tribunals. Incompliment de contracte.

—Que no es troba bé, Pardo? Tu, què li agafa, ara...
Aviseu un metge, de pressa.

—Déu, quin dia.

Ligeti o així, o el que fos, en acabar l'última variació s'apressava cap a la reexposició del tema, quasi com una burla suau, delicada i la història s'acabava com havia començat. I al final, les cinc notes del tema, nues, doloroses, i el silenci.

En Pere Bros es va aixecar, pàllid per l'esforç i per la gosadia. Però havia estat mil vegades més fàcil tocar qualsevol cosa que no pas Schubert davant de Schubert. Ara el va poder mirar més francament. De seguida es va adonar que Schubert, a la butaca set, s'aixecava i aplaudia fervorosament. La sala, però, romania en silenci. Franz Schubert somreia sense deixar d'aplaudir i en Bros es va fixar que li faltava una dent. La sala, encara muda. De sobte, del tercer pis, allà lluny, va sorgir un aplaudiment de color d'ambre, enèrgic i dolç alhora, com si aquella persona, fos qui fos, volgués solidaritzar-se amb l'invisible i silenciós Schubert o amb la gosadia de Fischer, o tal volta amb el pianista foll. A poc a poc es van anar arrencant aplaudiments fins que, com el ruixat que primer vacilla abans de convertir-se en xàfec, tota la sala es posà dempeus. Pere Bros va brandar el llibre on, amb lletres grosses s'hi llegia el nom de Fischer, va cerciorar-se que Schubert continuava aplaudint i sortí de l'escenari per sempre més sense mirar enrere.